

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a are de 2 ori: Mercurul si Duminica, Fieca una data pe septimana. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl. pe 1/2 8 fl. v. a. Tieri estera 16 fl. v. a. pe unu anu seu 40 doideceri, or 8 galhini mon. sunatoria. Se prenumera la postala c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru seria ad. cam 10 vorbe mari seu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 80 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 90.

Brasiovu, 23/11 Noembre 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Cuventulu de tronu

alu Maiestatii Sale imperatului rostitu in 14 Noembre a. c. la deschiderea sesiunii a treia parlamentare.

Onorati membrii ai senatului Meu imperialu!

Dupa-ce in decursulu trecutulu periodu de siedintie s'au implinitu acele conditiuni, pe longa care senatulu imperialu in puterea dreptulu seu constitutionalu pote pertracta tote obiectele comune toturoru regatoru si tieriloru, Eu l'am conchiamatu spre exercitarea acestei activitati in calitatea sa de reprezentantia a imperiului Meu intregu.

Deschidendu Eu sesiunea lui ve salut pe DV. archiduci principi ai casei Mele, illustri si onorati domni din ambele case ale senatului imperialu. Scopulu Meu este, ca indata cu finirea lucrarilor DV. in acestu periodu de siedintie, se facu a intra senatulu imperialu angustu in activitatea s'a.

Totu asia Me aflu in asteptare, ca in diumatea de catra resaritu a imperiului Meu activitatea constitutionala, carea in marele Meu Principatu Transilvania face inaintari imbucuratoare, se pota re'ncepe preste totu.

Catra acesta tienta, carea Eu atatu in interesulu acelu regate, catu si in alu intregulu imperiu dorescu ca se se ajunga catu mai curendu, se afla indreptate seriosele nesuintie ale regimulu Meu.

Increderea si adeverat'a pricepere ve voru conduce oatra unu rezultatu fericitoru.

Unu siru de evenimente insemnatoare pentru Cas'a Mea si pentru imperiu au intrevenitu dela cea din urma sesiune pana la cea de astadi.

Primirea coronei mecsicane imperatesci ce a urmatu cu invoirea Mea din partea Domnulu frate alu Meu archiducele Ferdinandu Macsimilianu, acum imperatu Macsimilianu I. din Mecsico, a facutu de trebuintia regularea drepturilor de agnati (rudenia colaterala), care era de a se lua in consideratiune. Spre acestu scopu Eu am incheiatu la 9 Aprile a. c. in Miramare unu pactu de familia. Regimulu Meu este insarcinatu a vi 'lu impartasi pe acela.

Inspiratu de nesuintia zelosa de a confaptui la conservarea si consolidarea pacii comune, Me fericitesu pentru bun'a invoieia si referintiele prietinesci, care se afla intre regimulu Meu si intre celelalte poteri mari ale Europei. Eu nu voiu inceta de a pastra acelea referentie cu mare grija si a face totu, pentru-ca dela imperiulu Meu, carele in timpulu de tacia este ocupatu cu probleme atatu de importante, se abatu incurcaturi din afara.

Caus'a unei certe indelungate din nordulu Germaniei se delatura tocma acum in modulu celu mai onorificu.

Reprezentantia imperiului Meu insuflata de comprobatalu seu simtiementu patrioticu se va simti indetulata, ca si Eu, cumca resbojulu dintre poteri germane si Danemarc'a s'a pusu capetu prin tractatulu de pace subserisu la 30 Octobree in Vien'a, a carui ratiifiatiune tocma se astapta in cateva dile. Acelasiu co-prinde in sene implinirea si acelu mai incordate asteptari.

Bravur'a trupeloru aliate si a marinei belice austriace si prusiane a castigatu unu pretiu stralucitu, eara intielpt'a si drept'a retienere a poteriloru neutrale a inlesnitu definitiv'a cointielegere.

Unirea intre Mine si augustulu Meu aliatu regele Prusiei a comprobatu din nou inalt'a sa valore prin rezultate memoravere.

Eara apoi Eu nu me indoiescu, cumca Germani'a intraga privindu la gloriós'a si fericita deslegare a acelei cestiuni prin care ea era cutrierata intru tota finiti'a s'a, va reafila acea pace, carea pentru securitatea si prosperitatea s'a propria, cum si pentru linistea si drept'a cumpana a Europei da o garantia atatau de potinte.

Inriurintiele funeste, pe care in timpurile mai dincoce evenimentele din regatulu Poloniei le-au exercitatu asup'a tieriloru invecinate ale imperiului Meu, au silitu pe regimulu Meu spre a Mea parere de reu, ca pentru pastrarea linistei din laintru si pentru apararea persoanei si averei locuitoriloru paciuti se introducea mesuri esceptiunale. Aceleasi avura rezultatu favoratoru pentru asecurarea acelu interese periclitata. Eu am observatu cu multumire, cumca o parte din acelea mesuri se arata si pana acum a fi de prisosu si imi place a spera, ca preste pucinu le vomu vedé delaturate cu totulu.

Afacerile finantieloru imperiului Meu voru ocupa mai cu deadinsulu luarea aminte a DVóstra.

Referintiele nefavorose predomnitoare preste totu in piatile de bani ale Europei, n'au potutu remané fara inriurintie impedeatoare in desvoltamentulu Austriei pe campulu nationalu-economicu si pe celu finantialu.

In acesta pusetiune fara indoiela grea, coperirea recerintieloru statulu a urmatu totusi totudeauna regulatu.

Serios'a nesuintia de a pastra da dreptu ca se asteptamu, cumca dupa ce voru fi coperite platile estrordinarie ale statulu, cate au mai mai remasu pentru acestu periodu, in cele din urma incurcaturele finantiale si celea din bilantiulu economiei statulu inca voru fi delaturate.

Vi se voru asterne DVóstra esceptiunalminte in periodulu de acum alu sesiuniloru doua bilantiari, adeca celu pentru a. 1865 si indata dupa acela celu pentru a. 1866. Prin acesta mesura de transitiune este a se pregati o impartire regulata a timpulu intre sesiunile senatulu imperialu si intre ale dieteloru, cum si a se asigura putinta de a incheie lucrarile bugetulu de timpuriu, mai namte de inceputulu anului finantialu.

Cea dinteia lege finantiala infintiata pe cale constitutionalu se consuma prin computulu de statu din a. 1862. Acesta vi se va propune DV. de catra regimulu Meu inca in acesta sesiune.

Recomandu petrundietorei DV. deliberari proipectele de lege care voru ajunge la DV. cu scopu de a se regula contributiunea dirapta, pentru-ca activitatea catu mai curenda a acelu legi este de doritu atatu in interesulu unei repartitiuni mai drepte si mai uniforme a sarcinei dariloru, catu si in alu coperirii corespundietore a trebuintieloru statulu.

Activitatea Dv. se va ocupa inca si cu pertractarea altor proiecte finantiale, alu caroru scopu este corregerea unoru legi esistatóre si incatruva usiorari destulu de insemnatóre ale contribuitoriloru.

Intre acestea memoresu Eu proiectulu unei legi pentru miciorarea darii capului in marele Meu Principatu Transilvani'a.

Unirea Germaniei pe campulu economiei nationale, prevediuta in art. 19 alu actului de confederatiune cá o tienta a nesuintieloru confederatiunii, respicate in o forma mai apriga si mai corespundietóre impregiurariloru timpului in tractatele mai noua, de cativa ani ocupa pe regimulu Meu cu totuadinsulu.

Pentru deslegarea cu bunu resultatu a acestei probleme, carea diáce in referinti'a confederatiunii si carea pentru interesele Austriei este de mare importantia, au fostu trebuintióse óre-care negotiatuni, pe care alu Meu regimu le continua si acum cu acea seriositate care se recere la acésta cestiune. Resultatele acelorasi vi se voru impartasi Dv. de catra regimulu Meu, si Eu speru, cumca aceleasi voru avé urmari favoratóre pentru statorirea nouai tarife de vama, care este se se faca in decursulu acestei sesiuni.

Cunoscundu eu folósele care póte se dè imperiului Meu imultirea midiolóceloru de comunicatiune in tóta privinti'a, am comis regimulu Meu, cá de a-ci 'nainte se 'si puna silinti'a necurmata si nepregetatóre spre a infintia o reti'a de cali ferate dupa unu planu anumitu asia, in catu acelasu se fia indestulatoru pentru trebuintiele regatelor si tieriloru Mele.

Conformu acestoru scopuri ale Mele, regimulu Meu va propune Dv. preste pucinu unu siru de proiepte de lege pentru garanti'a de statu, ceruta de mai multe intreprinderi de cali ferate. In totu casulu inca in decursulu acestei sesiuni se va supune preste putienu pertractarii constitutionale acelu proieptu, alu carei obiectulu este lini'a de cale ferata, ce duce catra Transilvani'a si inlainturulu ei.

Cu profunda parere de reu am observatu Eu grelele calamitati, de carea e cercata industri'a in tierile Mele si pe airea. Punctulu de plecare la care ajunse ea si pana acum, Me facu totusi a spera, cumca aceeasi sub binecuventarile pacii, scutita prin legi salutarie, va ajunge prin puterea propria la unu aventu duratoru si aruncatoru de folóse mari.

Regimulu Meu tiene gata mai multe proiecte de lege, alu caroru scopu este inaintarea intereselor economiei nationale, precum si alte propusetiuni care cadu in competinti'a senatului imperialu intregu. Aceleasi inca sunt a se supune consultariloru Dvóstra inca in decursulu acestei sesiuni.

Este dorinti'a Mea, pentru a carei implinire stà bunu zelulu Dv. celu devotatu, cumca problemele de care ve apucati Dv. le voiu vedé deslegate in curendu. Caus'a este ca regimulu Meu are pregatitu unu siru lungu de proiecte pentru activitatea senatului imperialu mai angustu, a carui redeschidere e conditionata dela acea presupunere.

Onorati membrii in senatulu Meu imperialu! Indireptanduve Eu pe Dv. la importantele Dv. lucrari, pe longa ascurarea de imperatésca Mea favóre si gratia, Eu recunosc si greutatele acelorasi. Credinti'a Mea inse e tare, cumca ajutatu de consiliulu Dv. Eu voiu reesi, pentru-cá acestu imperiu concrediutu Mie de provedintia se 'lu conducu cu mana tare catra unu viitoru ferice. Acésta convictiune o iau Eu din iubirea si credinti'a, din mintea sanatósa si din tari'a popóraloru Mele, pe care Eu le recomand prepotentei protectiuni a cerului cu acea dorintia ferbinte a animei Mele, cumca destinurile loru se voru implini spre fericirea si glori'a comunei loru patrii. —

Senatulu imperialu.

Lasandu siedint. II pe Nr. viit. grabimu la siedinti'a III din 17 Noembre a casei deputatoru, ea a fostu de unu interesu cu totulu extraordinariu, pentru toti cetatienii de statu din tóte provinciile monarchiei austriace. Dupa-ce presiedintele facù mai multe impartasiri despre constituirea despartiemintelor (sectiuniloru) si a unoru comitete, dupa-ce se ascultà cu tóta luarea aminte la interpelatiunea deputatului Schindler si socii privitóre la responsabilitatea ministeriala, apoi se sculà dn. Plener ministrulu de finantie si intr'unu reportu lungu inse si bine respicatu deduse pe largu starea de facia a finantieloru tieriei, trase unu bilantiu pe a. 1865 atinse cateva proiepte de reforme in diferitele contributiuni, aieptà totuodata isvórele din care se fia a se coperi, noulu deficitu, silinduse in acelasu resufiatu a demustra lumii, ca starea finantieloru austriace necidecum nu ar' fi asia desperata, precum aru crede aceia carii nu cunoscun nedescatele isvóra de venituri ale monarchiei.

Findu-ca finantie imperiului au aface cu pungile nóstre ale toturoru, asia noi inca ne vomu mai reintórcere la ele si in Nr. viitoru. Deocamdata împartesimu aici numai sumele totale din bugetulu anului 1865 si adica: Veniturile 518 milióne 227.000, eara spesele 548 milióne 750.000, prin urmare deficitu 30 milióne 477.000. Acestu deficitu este se se coperi cu 18 milióne despagubire bellica dela Schleswig-Holstein, cum si cu óresi-care operatiuni finantie noua.

In siedinti'a IV a venitu la ordine si proiectulu de lege alu ministrulu de finantie privitoru la miciorarea contributiuniloru in marele Principatu alu Transilvaniei. Dupa acelu proiectu: tacs'a protectionala de 31½ cruceri se va scadá pentru barbati la 20 cr., pentru femei din 21 la 15 cr. — La tacs'a capului cea de 6 fl. 30 cr. va scadá la 4 fl., cea de 4 fl. 20 cr. la 3 fl., cea de 3 fl. 15 cr. la 2 fl. si cea de 2 fl. 10 cr. la 1 fl. —

Tacs'a de 52½ cr. pentru corabieri se va rotundi la 50 cr., eara cea de 1 fl. 5 cr. pentru baiesi, carbonari, spalatori de auru la 50 cr. si respective 1 fl.

La tacele pe case de 10 fl. 50 cr., 8 fl. 40 cr., 7 fl. 35 cr., 6 fl. 30 cr. se voru mai adauge alte graduri de tacs'a pentru meseriasii mai saraci, pentru desagari, siatrari, sfarnari (precupeti) de 4, 3 si 2 fl. Tacs'a augmentala si a viieriloru va remané neschimbata.

Acésta lege are se intre in putere dela 1 Ian. 1865.

Dela diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a 108 din 1 Octob. (Capetu).

In catu la observatiunea lui Baritiu, ca representanti'a Transilvaniei e numerosa, eu trebuie se marturisésca, ca din ce e mai numerosa representanti'a unei tieri, de aceea e mai bine; pentru-ca déca ar' fi cá se cautamu binele in capete mai pucine, apoi am delaturá constitutiunea séu form'a deliberativa cu totulu, si am dice ca numai unulu se poruncésca, éra ceilalti se asculte si se urmedie. (Bravo!) — Prin introducere representatiunii nationale se nu créda Baritiu, ca se va impedecá destinulu séu provedinti'a in efectuarea dispositiuniloru sele. Nu! ca, acestor'a omulu nu póte sta in contr'a (ilaritate). Obert dice, ca puterea tronului stà in cetatieni, si iérasii ca representanti'a se fia o copia a originalului tieriei, si a trei'a, ca a mai maritu numerulu deputatoru cetatoru inca cu trei, pentru-cá se aduca numerulu deputatoru in proportiune cu numerulu regalistoru. — Lui i vine tare se rida de multe ori, candu vorbimu in adunarea tieriei de o representantia dupa interese de clase si anume de ale industriiloru si comerciantiloru. „Óre-cine nu scie dintre deputatii tieriei, cumca orasiile nóstre — cum a disu si dn. Balomiri — sunt numai 3—4, care-su locuite de industriasi si comercianti, si ca tóte orasiile cealalte traiescu din agricultura, industri'a in acele este inca in stare primitva, — industriasi nóstrei sciu numai carpi (ilaritate) — si apoi orasiile acestea se fia factori de viétia in representanti'a in dieta?! In ordinea dietala se presupune, ca voru fi 40 de alegatori cu censu de 8 fl.; dar' se dice, ca de nu voru fi 40 cu cate 8 fl. atunci se vina cei cu 7 si cu 6 fl. etc. pana se va 'mplini numerulu de 40; quantulu contributiunali, dupa care se dá unu deputatu, este dara 320 fl. — 320 a datu fiacare comuna iobagiésca dupa tabelele pana la 1848; unu cercu electorale de proprietari de pamentu numera la 1700—2000 de alegatori, — lasu ca fiacare alegatoriu de regula platesce o contributiune mai mare de 8 fl., computandu inse numai censulu de 8 fl., ese cuantulu totalu de 16.000—2000 fl. Intrebu eu dara, in ce proportiune se afla unu orasiu cu unu cercu electoralu din proprietari de pamentu? Acést'a, domniloru, nu insemnéza alt'a de catu a partini cutare orasiu — séu a face privilegie nóue. Eu dar' sum in contr'a unei asemenea base de representatiune. Nu recunoscu neoi aceea, ca numerulu deputatoru alesi de catra cetati cu numerulu deputatoru celoralalti factori ar' stà in proportiune, neoi ca puterea si razimulu tronuriloru ar' fi clas'a cetatieniloru. Credintiele politice, dloru, se schimba din tempu in tempu. D. Obert a citatu adeveratu pe Mirabeu de auctoritate mare pentru de a dá valóre asertului seu (ilaritate); inse in diu'a de astadi, dloru, eu asia credu, ca puterea si razimulu tronuriloru nu mai sunt cetatienii in intielesulu acél'a, ci astadi sunt soldatii cei bine disciplinati si armati, unde se afla si gard'a nationala (o ho!), militi'a si gard'a nationala inse nu stà numai de cetatieni, ci si din alti fii ai patriei. Mai incolo eu me invoiescu cumca representanti'a tieriei se fia icón'a cea adeverata a tieriei, dar' déca asi fi adusu cart'a cu mine de acasa, in care sunt formate cercurile electorale. dupa proiectulu ce stà la ordinea dilei, s'ar' vedé atatea caricaturi pre harti'a aceea, catu in adeveru e o icóna cu totulu neplacuta si monstruosa (ilaritate); aru trebui se fia in adeveru icón'a de pe originalulu tieriei, adeca se representeze fiacare deputatu —

fara deosebire ca e tramisu de cutare séu cutare cercu séu orasiu — interesele tierei si ale statului. Dn. Koronka in asemenarea ce a facutu cu corón'a si arborii cei mari, vrendu a representá prin aceea pre cetatieni si proprietarii cei mari a invinuitu pre cetatieni, meseriesi, bancheri, ca acesti'a in tempuri periculóse fugu din tíera, si a afirmatu, ca proprietarii cei mari cá nesce plante cu radacini afunde remanu in tíera. Nu vréu se me slobodiu in istoria, ci me provocu numai la aceea fapta, ca astadi proprietarii cei mari la vreme de nevoia fugu cá si ceilalti (ilaritate), si ca numai soldatul stá gat'a se infrunte cu mórte pre inamicu. La parerea dn. Koronka, ca in tempurile vechi natiunea magiara si-a versatu sangele si si-a cautatu perirea s'a in lupte pentru aperarea patriei, pò candu romanii au remasu acasa cá se faca copii (ilaritate), mi-iau indrasnéla, a dice, pe longa alte comemorate de dn. Mog'a despre banderii atatu, cá déca nobilimea si-a versatu sangele pentru patria, apoi acést'a in cea mai mare parte au statu din romani. Numere ori-cine numai nobilimea din Hatiegu, Alb'a de josu, Doboc'a, Fogarasiu etc. si va vedé, catu de tare este natiunea romana reprezentata intre nobili! (So ist es! asia e!). Prin urmare se va convinge, ca romanii inca au versatu fórte multa sange pentru patri'a acést'a. La asemenarea dlui reg. Koronka cu sageat'a din pieptulu lui Epaminond'a si intre pasivitatea, ce o pazesce astadi natiunea magiara si secuia, am sa reflectesu, ca sunt drepte argumentele, care le-au adusu dlui, ca natiunea magiara si secuia scie, ca tronulu Mai. Sale e dreptu, scie, cá pentru densele regimulu nu-si va uitá, si ca partea loru li o va dá (ilaritate). Si eu am convingerea acést'a, ca dieu regimulu au umblatu multa dupa domnialoru chiar' si in tempulu acestoru 2 sesiuni dietale, si asia credu, ca regimulu va ingriji si pre venitoriu, cá se li se dè portiunea cuvenita (ilaritate mare). Acést'a inse nu e destulu argumentu, ca domnialoru sa nu vina se faca legatura cu noi, ba inca se potu suspicioná, ca domnialoru nu voru cá se intre in legatura cu noi. Eu inse credu, ca fratii si fiii aceleiasi patrie trebuie se se invoiesca intra sine, si ca Transilvani'a numai in confederatiunea nationale isi va aflá mantuirea si fericirea. Despre ceea ce a disu domnialui de insignii, ori-ca ar' dori cineva, cá se contopésca natiunea magiara si secuia intru o natiune, am auditu si eu dicundu pre unii, ca magiarii cu secuii ar' fi totu un'a natiune, au o istoria, totu o limba, totu acelea-si confesiuni, si mai totu acelu portu, asia s'ar' poté impreuná la olalta. Eu in privint'a acést'a nu am inamicu de a reflecta; despre mine se potu impreuna s'au potu remané 2 natiuni. Candu inse ar' fi se li se dè parte in reprezentanti'a tierei, atuncia asi vré ea numerulu deputatiloru se nu se inparta cu 4 precum poftesce dn. Koronka, ci Nrulu reprezentatiloru loru se fia in proportiunea, in carea pórtá sarcinele publice, natiunile acestea facia cu celelalte 2 natiuni. (Bravo!). Dn. Puscariu dice, ca inarticularea natiunei romane — isi are espresiunea s'a in articolulu de lege despre limbi. Eu acést'a o negu, dloru, ca-ci articolulu despre limba ar' trebui se fia numai o consecutiua a inarticularei natiuniloru de statu, inse in totu cuprinsulu articolului acestui'a nicaiú nu se face pomenire despre o persóna morala, dupa cum trebuie se fia o natiune, bá toti paragrafi lui si-au fundamentulu loru in libertatea individuala, respectésa dara numai individualitati, ér' nu persóne morale. Acestu articulu in § 1 pune limbile de egalú indreptatite, asia catu bine a disu dn. referinte Schuler-Libloy in conventulu seu mai de pe urma, ca se mira, cum poté insasi inalt'a dieta dá drepturi la o insusire a omului, pentru-ca numai persónele au drepturi, ér' insusirile loru nu. Eu aflu resonamentulu acést'a fórte bunu. Eu dicu, ca natiunea romana fiindu recunoscuta cá natiune de statu, de sine se intielege, ca insusirile si datinele, limb'a si confesiunile ei au exercitiu liberu in tíera. Si acésta presupunere gresita a dn. Puscariu dar' me indémnu si mai multa a remané pre longa reprezentanti'a nationala."

In fine se dechiara, ca nu este altu-ceva mai oportunu pentru presinte, de catu a priimi propunerea comitetului, resp. a regimului. (Bravo!)

Dupa Gaetanu ér' Koronka pentru Trascau. E sprijinitu.

Zimmermann recunósce principiulu lui Koronha, ca se 'ngrijesce pentru magiario-secui, dar' e pentru propunerea comitetului.

Puscariu propune incheierea desbaterei, Popea incheierea siedintiei, oarea se priimesce, si asia siedint'a se 'nchide.

Brasiovu. (Adunanti'a generala a Reuniunei femeiloru romane din 7/17 Noembre 1864.) Dupa servitulu ddiescu, tienutu intru sanetatea M. S. imperatesei Elisabet'a, patron'a acestui institutu, dela beserica mérsera membre in sal'a destinata pentru adunare la gimnasiulu romanescu.

D-a presiedenta Zanfir'a de Juga deschise adunarea printr'o, cuventare acomodata, multiamindu atatu membriloru presente catu si celoru absente pentru zelulu aratatu pentru Reuniune, si incheia cu unu „se traiésca M. S. Imperetésa! in preuna cu intrég'a stralucita casa!“ Adunarea se ridicá si esprima unu viu intreitu „se traiésca.“ — Dupa acésta, actuarulu Dr. J. Mesiota poflitu cetesce list'a membriloru, care au contribuitu pe anulu acesta la Reuniune, din care se vede, ca din Brasiovu au contribuitu 80 de inse si din Sabiiu 14. — Mai incolo se cetesce reportulu despre activitatea comitetului in decursulu anului alu 14. a R. i. e. 1863/4. Atingunduse pe scurtu istoria acestui institutu in decursu de 14 ani si scopulu celu nobilu alu lui, se reportédia despre ingrijirea si activitatea comitetului pentru sustinerea celoru 3 scóle de fetitie subventionate de Reuniune in Brasiovu, Blasju si Sabiiu si adeca cea d'antaia cu 400 fl. a doua cu 400 fl. si a treia cu 200 fl. care tóte se afla in buna stare si corespundiátore scopului. Se arata starea presenta a fondului Reuniunei si dupa bilantiulu incheiatu in 7/19 Noembre 1863 capitalulu acestui institutu se afla in sum'a de 25 294 fl. 80 cr.

In decursulu anului acestuia au intratu cá interese, parte cá venitu dela unu balu si parte cá minimu an. dela membre sum'a de 1074 fl. 31, sfanti 517¹/₂ si 8 galbini. Din acestia s'au acoperitu spese, subsidie la numitele scoli cu 941 fl. 53 cr.

Presidiulu propuse alegerea unei comisiuni de 3, cá se revédia protocoolele si socotelele an. tr. Se si alegu DD. Maria G. Baritiu, Elena D. Teclu si Susana I. T. Popoviciu. Dupa acea comitetulu celu vechiu multiamindu prin presiedint'a pentru incredere depune demnitatea in manele adunarii, care si aduce multiamire pentru staruintiele dovedite si rezultatulu seceratu. Actuarulu cetesce mai antaiu §§ din statute, cari privescu modalitatea alegerei, apoi se alege o comisiune de 3 membre spre conducerea alegeriloru. Din scrutiniu ese cá membre ale comitetului, dupa-ce dle Maria I. Davidu, Zoe Ciurcu, Zanfir'a de Juga si Maria A. Popu resignédia, urmatórele 12: Elen'a D. Teclu, Sevasti'a Muresianu, Anastasi'a D. Datco, Elena Carapenu, Efrosina I. G. Ionu, Balasia Blebea, Elena Baiulescu, Susana Popoviciu, Maria Petroviciu, Victoria C. Juga si Zoe I. B. Popu. Dupa acésta comitetulu in faci'a adunarei si alege de presiedenta cu majoritate absoluta de voturi pe dn. Anastasia D. Datco. Cu acesteia la 3¹/₂ óre d. pr. se incheia siedint'a.

Cronica esterna.

Conventiunea in Turinu e primita, bandele guerilice in Itali'a se infrunta cu austriacii. Montenegrinii pe pitioru de resbelu. Rusi'a pune armat'a dela Caucasu pe graniti'a Romaniei. — Napoleonu la Compiene planuesce. —

Bucuresci 5 Noembre. (Incheiere). Despre crisa finantiala de statu pana acum nu a fostu datin'a de a vorbi in Principatelele romanesci. Anume dela 1834 adica dela re'nfiintiarea definitiva a Domniloru dupa esirea muscaliloru cu Kiseleff si pana la 1854, adica pana la celu mai din urma resboiu rusescu Principatele cheltuea numai pre catu avea in visteria, eara in visteria era numai atata catu intrá din arend'a vamiloru, a salineloru si a domneloru de statu, din darea (birulu) platita de tierani cu totulu numai cate 15 douadieceri de argintu si din darea orasianiloru sub numire de patenta, eara boierii adica privilegiatii si toti amplotiati invatiasera dela nemesii unguriloru, cum amu dice, cá se nu platésca nimicu la statu. Datoriile de statu inca nu era cunoscuté in Principate. Eará déca totusi visteri'a venia cate odata in strimtóre pentru cate unu miliónu doua de lei, apoi se aflá cate unu bancheru doi din tíera, séu si unii boieri economi mai buni, carii inlesnia visteriei coperearea speseloru extraordinarie cu cate unu imprumutu scurtu, de un anu multu doi, eara acésta o facea cum am dice pe barb'a lui voda si a boieriloru protipendati, adica creditarea era pe ómenia, fara ipotoca. Pe atunci inse si spesele statului era relative fórte usióre, amplotiati platiti reu si lasati cá si cei unguresci cá se despóie pe poporu, ostasime pucina si earasi platita mai totu cá cea rusésca, adica reu, listá civila a domniloru mica, spese in agenti in afara mai nimicu, scóle deschise aici colo numai cá de marturia, scii, mai alesu in Moldov'a numai pentru ochiilumii, asternere de drumuri anume in tíer'a romanésca mai nimicu si asia mai departa.

Tóte acelea impregiurari s'au schimbatu si prefacutu din temelia. Invasiunile au costatu pe tieri sume enorme. Provisoriile dintre anii 1856 si 1859 au sciutu numai se prade veniturile, pentru-cá prin impartiri de gratificatiuni si adaugeri la platile anuale se 'si castige popularitate unulu séu altulu din aceia, carii apucasera in capulu mesei. Dupa alegerea

din a. 1850 cele mai multe partite incepura se strige din reputeri: intreirea si impatrarea armatei, castigarea unui numeru forte insemnatoru de arme din strainatate, reforma si reorganizatiune cu ori-ce pretiu a tuturor ramurilor administrative si judecătorești, re'nvierea școlilor dupa loviturile din urma, reforma totala in ele, plati bune profesorilor*), activitatea regulata a camerei legislative, ameliorarea platiloru de toate categoriile, asternerea unui mare numeru de drumuri șol. Toate acelea reforme si prefaceri presupunea suma colosale, prin urmare si inmultirea veniturilor statului prin contributiuni directe si indirecte. Veniturile statului s'au inmultitu, necicum inse in acea proportiune, in care au crescutu recerintele si nevoile statului. De aceea regimulu si respective legislatiunea moldavo-romanésca au fostu silite a recurge la imprumuturi de statu dupa esemplulu altoru staturi europene.

Spunemu curatu, cumca noi imprumuturile pe care le contrage unu statu june in afara, le tienemu de forte pericolose pentru elu. Pricpemu noi prea bine, cumca tocma trebuintele unui statu june potu se fia legionu, spre a caroru coperire se pôte cá elu se aiba trebuintia si de bani imprumutati; prin urmare neci condamnamu neconditionatu ori-ce imprumutare. Las' inse, ca noi inca nu pricepem, pentru-ce se se ia bani imprumutu, candu tiér'a mai are inca atatea isvóra de venituri, care se potu si exploata si intreuintia fara neci o asemenea mai bine si mai cu folosu de catu s'a intemplatú acésta pana acum, dara apoi déca moldavo-romanii isi iubescu tiér'a loru in adeveru, eara nu numai de fanfaronada, pentru-ce se nu 'i alerge fiii ei intr'ajutoriu? Unde sunt intre asemenea impregiurari acei capitalisti de cate 50 mii pana la 1 milionu de galbini? Unde sunt proprietarii, cari tragu din mosiile loru venituri anuale dela 10 mil pana la 80 mii galbini? Unde este patriotismulu loru séu rationalu, séu inca celu patologion, pentru-cá se 'lu vedemu manifestanduse in fapta? Pre catu timpu plutocrati'a tierii va lua parte la imprumuturile de statu numai pre catu lua ea in cesti trei ani din urma, pe atata noi ne tienemu in dreptulu nostru de a'i denega ori ce simtiementu de patriotismu si a o renumera in categori'a acelu medicu (si politicu) grecu, carele nainte ou vreo 34 ani venise numai cu geamantanulu, eara apoi inavutienduse intre romani, pre longa ce le-a facutu si alte rele, a mai seosu si 40 mii galbini si ia tramisu la Atin'a, precum au tramisu si au dusu si calugarii greci cu milionele din acésta tiéra in altele straine si pôte inemice tierii romanesci.

Se va dice pôte, ca imprumutulu din urma si celu mai mare s'a facutu cu scopu cá se scape tiér'a de calugarii greci, dandule despagubirea ce se va fi acordatu loru? Se pôte si acésta; se ne luamu inse prea bine sam'a, cá nu cumva scapandu de calugarii greci, tiér'a intréga se devina supusa, iobagea, clacasia plutocratiloru straini, carii mai curundu séu mai tardiu se o suga, scurga si stórca in tocma cá si calugarii greci. Imprumuturile straine sunt pericolose tocma si pentru acelea staturi, in care dobend'a legala este numai 5 proc., eara nu 10 proc. cá in Moldavo-Romania. Este o vechia aksioma, ca precum particularii, asia tierile nu se potu ruina prin nimicu mai usioru, de catu prin platirea de procente (interes, dobendi) grele la straini. A nu mai plati turciloru tributuri mari, a nu mai avé invasiuni, a nu mai suferi pe greci cá se scótia banii din tiéra, a plati inse pe fiecare anu cate 10 séu si numai 8 proc. strainiloru pentru datorii de cateva sute de milicne, insémna pe romanesce a scapa din putiu (fantana) si a sari in lacu, din care apoi nu mai este acelu Colbert, Necker séu Mendizaba, care se mai póta scapa tiér'a, adica se o póta abate dela bancrotu si ruina.

Deci déca Romania voiesce in adeveru a nainta, apoi conducatori ei de astadi se se abata dela nefericit'a parere, cá si cum incarcarea de datorii la tieri straine si la capitalisti straini ar' fi unulu din midiolócele mai sigure de naintare. O amagire infricosiata este acést'a. Cautati la Spania, Turcia si Grecia, ce le-a folositu ca 'si cumparara progresulu cu bani. Ori-ce natiune numai atunci isi asigura tocma si pe campulu economiei nationale si alu finantieloru

*) Profesorii gimnasiali tragu astadi dela 250 pana la 350 galbini pe anu, eara cei dela facultati 400 pana la 500 galbini.

Red.

viitorulu si progresulu seu, candu ea se renasce din sinesi insasi, candu isi ajuta ea cu mintea si ou bratiile sale, eara nu se ia dupa esemplulu aristocratiei vechi europene, la care era de bonu tonu, cá se aiba datorii catu se pôte mai multe si se nu platésca neiodata la nimeni. Au trecutu acelea timpuri. Astadi plutocrati'a e in stare de a aduce esecutiune tocma si in contr'a unui poporu intregu, a 'lu pune la inchisóre, séu a 'lu si vinde pentru bani.

Codice comerciala si cambiala buna este, cea penala revediuata se va publica.

Se se infintiése si o lege aspra disciplinaara cu privire la personalulu judecătoreșcu; se se scada pe viitoru si dobend'a de 10 proc. la 6 proc. totu prin o lege, se se mai impucinese spesele cele mari ale armatei prin o alta economia la cumparatulu monturei, se scadia necumpatatulu lúcsu alu uniformei ofieriloru, pentru-ca tiér'a si pana acum e tributaria mai multu Franciei de catu Turciei, eara lúcsulu a rui natu pe o multime mare de familii totu numai in folosulu strainiloru; se se regulese odata definitivu cursulu monetelor, introducunduse o uniformitate perfecta, in catu se nu mai audimu de leu muntencescu, leu moldovenescu, leu de Galati șol.; moralitatea privata si publica se fia cu totul altufelu supraveghiata si aparata, perfidi'a si juramentulu strimbu se fia pedepsite cu oca si temnitia cá si hoti'a si tetiunari'a, -- atunci apoi si numai atunci creditulu publicu si privatu va cresce si se va consolida, eara moldavo-romanii nu voru mai avé trebuintia de a cersi bani imprumuta dela straini, pentru-cá se 'si platesea pe calugarii, pe ampleiati s' pe ostasi, dar' asia inca totu numai la cate 3 luni, precum se intempla pana acum si precum a'a fostu pana la 1858.

Nr. 1262 civ.

1-3

EDICTU.

Din partea judecatoriei singulare branone in Zernesti se face de obste cunoscutu, ca la cererea lui Iuonu Georgie Munteanu prin avocatulu Mayer in contr'a lui Iuon Efremu Tetutia din Simonu Branului pte 1000 fl. v. a. s'a concesu cu resolutiunea magistratului cá judecatoria urbana si districtuale in Brasiovu dtto 8 Octobre 1864 Nr. 3896 ecsecutiv'a vendiare a averii miscatóre si nemiscatóre a ecsecutului anume: 4 oai in pretiu de 108 fl., una vaca de 5 ani in pretiu de 30 fl., unu earu ferecatu in pretiu de 30 fl., si alte mai multe efecte in pretiu de 43 fl., apoi casa de sub Nr. Consc. 296 in pretiu de 85 fl., gradina si curtea cu o superfacia de 96⁰ 25 fl., fanatia de sub Nr. top. 4558 si 4559 in pretiu de 115 fl. si diu'a de vendiare se determina mai antaiu pe 25 Decembre 1864 si apoi pe 8 Ianuariu 1865 in comuna Simonu la 11 óre ainte amédi cu acea bagare de sama, ca ne puteaduse face vendiarea cu pretiulu estimatiunei, a doua óra va urma si supta acesta.

Toti aceia, cari au castigatu vreunu dreptu ipotecariu pe aceste realitati se provóca asi insinua pana la diu'a de vendiare, eara aitumintrelea siesi va avé asi multiemi urmarile.

Conditionile mai de aprópe se potu vedé in cancelari'a acestei judecatorii.

Zernesti in 29 Octobre 1864.

Judecatori'a singulara branéna.

Nr. 135-1864.

1-3

EDICTU.

Ieane Szabo din Preotés'a comitatulu Crasnei de 8 ani parasindusi pre legiuit'a s'a muliere Maria Székely, prin acéste se provóca, cá intru unu anu dela datulu acestei publicari se sté facia inaintea acestui tribunale matrimoniale, ca-ci altucum si fara densulu se voru decide prescriésele prin legi si canone.

Din siedinti'a tribunalului matrimoniale 15 Septembre 1864 in Gherla tienuta.

Cursurile la bursa in 23. Noembre 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 57 cr. v.
Augsburg	—	—	116 " 75 "
London	—	—	116 " 25 "
Imprumutulu nationalu	—	—	79 " 95 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	71 " 55 "
Actiile bançalui	—	—	782 " — "
" creditului	—	—	178 " 50 "

Obligatii desarcinarii pamentului in 19. Noembre 1864:

Bani 71.25 — Marfa 71.50

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
JOANNE GÖTT.